

**HE LLEGIT
NO SÉ ON**

**EVA
PIQUER**

De la vila de Gràcia al bosc del Montseny

La pandèmia ha accelerat la tendència d'abandonar les ciutats a la recerca de més aire lliure i més qualitat de vida

La història d'una família urbanita que es muda a la caseta del bosc

Tinc una amiga que ha passat de viure a l'Eixample a viure al Putxet: diu que amb cada mudança s'allunya una mica més del centre, i sospita que el següent pas serà sortir del perímetre de Barcelona. Tinc una altra amiga que ha saltat directament de l'Eixample a una masia empordanesa, i em consta que no enyora gens el passeig de Sant Joan. A mi mateixa em ronda pel cap de tant en tant la idea de canviar com a mínim de barri, per estar més a prop de la muntanya o més a tocar del mar.

Els confinaments pandèmics han contribuït a fer-nos venir ganes de fugir de la ciutat. Hem comprovat que un pis sense balcó ni vistes ni prou metres quadrats és un mal lloc per passar-hi les hores, ara que el teletreball ha deixat de ser patrimoni dels autònoms (per cert, l'escriptora i correctora Tina Vallès ret homenatge als qui treballen sols a casa a la novel·la guanyadora del premi Folch i Torres 2020, *Els pòstits del senyor Nohisoc*, publicada per La Galera amb il·lustracions de Christian Inaraja: ¿Quina feina deu fer el misteriós senyor Nohisoc, que ha deixat Barcelona i se n'ha anat a viure al poble de la Clàudia perquè necessita "silenci i calma"?).

Roger Ruppman Tobella (Barcelona, 1978) és un dissenyador català amb un cognom alemany que pocs saben escriure (fa temps el seu pare es va dedicar a col·leccionar les cartes que rebia amb el cognom mal escrit, però va haver d'abandonar la col·lecció per falta d'espai) i amb una nacionalitat alemanya

conservada de generació en generació "per temes pràctics". Ha canviat de casa una dotzena de vegades. L'última mudança el va empènyer des del cor de Gràcia fins al bell mig del Montseny, en concret al Molí del Xifré. Es va instal·lar a la caseta del bosc amb la seva dona, una criatura de bolquers i una gossa. I va decidir que ho explicaria en vinyetes.

Avui m'he comprat una destrala és una novel·la gràfica editada per Males Herbes que narra l'adaptació de l'autor i la seva família a un entorn geogràfic fins aleshores desconegut (el Montseny) i a una condició vital fins aleshores desconeguda (la paternitat i les seves conseqüències). És un llibre ple d'observacions curioses que fa de bon passar pàgines. Ruppman ens fa participants de les seves vivències, reflexions i descobertes. Ens parla del seu hort, dels nous veïns, de com els va costar el primer emba-

ràs, de com va fer-se vegetarià i de com li va tocar la fibra el que va passar l'1 d'octubre -urnes requisades, pallisses policials, resistència pacífica...- encara que sempre s'havia mirat de lluny les reivindicacions polítiques. El llibre, travessat d'un humor amable, relata uns fets que van tenir lloc del desembre del 2016 al febrer del 2018. S'acaba, doncs, dos anys abans de la irrupció d'una pandèmia mundial que ho capgiraria tot i que faria que molta més gent es plantejés un canvi de residència en el mateix sentit que en Roger Ruppman i família: de la ciutat al camp.

La natura segueix impertèrrita el seu curs per més virus que hi hagi

Els confinaments fan menys basarda si t'engampen fora de de la ciutat. Ho explicava així la catedràtica Marta Segarra en una de les cartes a Ingrid Guardiola aplegades en el llibre *Fils* (Arcàdia, 2020): "Tinc la sort de passar el confinament en un ambient rural, un poble de sis-cents habitants, la majoria en cases de pagès, i en el qual ni tan sols hi ha estiuajants. Com que habitualment als carrers no t'hi trobes gairebé ningú, el confinament no es nota com a les imatges urbanes de carrers deserts que pertanyen a un imaginari postapocalíptic que coneixem tan bé a través del cinema. A més, aquí la natura no és que es reordeni, sinó que segueix impertèrrita el seu curs". I esmentava les primeres orenetes, una bandada d'ànecs, els brots verds dels arbres, el mugir de les vaques i el feinejar dels tractors, perquè els pagesos no podien tancar-se a casa. ♦♦

**MINÚCIES
JORDI LLOVET**

La mestressa

La mestressa catalana és un dels fonaments del desenvolupament del país als segles moderns, i, en bona mesura, contemporanis. El seu paper en el si de l'*oikos* familiar és de tan gran importància, que no l'espanten ni l'exciten les ideologies feministes -ni cap altra, de fet: el mas conforma una unitat econòmica, moral, de costums, de llengua i de llegendes que és més poderosa que cap ideologia escadussera.

Es lleva molt d'hora, tant com l'home. Ell se'n va al tros sense rentar-se gaire i ella s'arregla, per amor de cortesia cap als mossos, les minyones i els visitants. Encén el foc quasi tot l'any i penja al cremall allò que calgui: l'olla, la caldera, el cossi. Fa net mentre l'home sua, estiu i hivern, a cor què vols; després prepara el dinar per a la tracalada: brivalla, mossos, jornalers. Quan és migdia al rellotge de la sala, arplega un cistell i el menjar dels homes i els el porta al camp, baldament hagi de caminar una bella estona.

Es pon el sol i tothom s'arrecera. Els homes es renten a l'eixida, temps enrere amb aigua freda; ara potser amb una aigua temperada. Llavors, a la vora del foc -no cal que sigui a la muntanya dels Vayreda; pot ser a qualsevol comarca del país-, seu al cap de taula, com una reina, fa una creu al dors del pa de tres quilos i talla amb la falç una llesca per a tothom que li ho demana. El seu home, també, i no rep més pa que els altres. Ell forma part de l'estol de les bèsties de càrrega; la mestressa sembla que ocupi un setial de molt d'urc. Conta als menuts les llegendes heretades, de segles, i es fica al llit quan l'home ja fa estona que dorm: cal preparar el *pensum* de l'endemà.

Li han parlat de vegades de mantes reivindicacions. Ella mou el cap, encreua els braços a la panxa prenyada, somriu i creu que està més que pagada d'haver estat dona i de portar amb plena llibertat el rem de la casa.

Així ha estat sempre la mestressa catalana, aquella que Josep Carner va cantar en versos a la sèrie *Auques i ventalls*: "¿Qui no coneix aquella mestressa catalana / tota endolada, amb sentiments a dolls, / que emplena dos seients a la tartana / i amb son farcell va abassegant tots els genolls? ... Casada amb un hereu de manta gerra / fou, encara molts anys, un pom de flors. / Quan començà la casa a anar per terra, / l'opulència, fill, va anar al seu cos". ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Ens creiem les nostres mentides i això és la cultura

**JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR**

Al llibre *Cosmogonies. La préhistoire des mythes* (Éditions La Découverte, 2020, París), Julien d'Huy conclou que *Homo sapiens*, és a dir, tot el que som, és "una espècie fabuladora, que creu en les seves mentides". Més raó que un sant. Julien d'Huy és doctor en història i treballa a l'Institut des Mondes Africains. Té un pressentiment i, fidel a l'escola estructuralista (tot allò que en Claude Lévi-Strauss són arbres de guix, en Vladímir Propp és portar l'humus a les mans, opció que els estructuralistes esbiaixen amb gran atribolament per a lletraferits com un servidor), Jean d'Huy ens proposa analitzar els mites, les llegendes i els contes per tal de calar el que van dibuixar a les grutes les gents del paleolític.

I com ho fa? Doncs pren el mite de Polifem i l'estudia a través del temps seguint

el mètode filogenètic de la biologia evolutiva. Rastrejant les històries que a tot arreu es conten sobre aquest ciclop (al qual, després d'una nit de vi i formatges, els seus presoners van deixar cec amb una arma endureda al foc, i així van fugir amagats sota la pell del ramat que guardava), el professor d'Huy ens fa seguir a la inversa les onades migratòries de l'espècie humana fins a tornar a l'Àfrica primigènia. Passem per l'Orient Mitjà, Euràsia, l'Índic, Sibèria, salvem l'estret de Bering fent el salt a Alaska i recorrem els pobles americans fins a arribar a l'Amazònia. Aquest trajecte m'ha fet pensar que per ventura la història bíblica de Jacob, fill d'Isaac i germà d'Esau, estigué relacionada amb la que

surt a l'*Odissea* (el pare cec, la pell de cabra, l'engany, el menjar...).

A més, el llibre conté capítols dedicats a mites afins o veïns, de manera que ens trobem amb la història fundacional del senyor del bestiar (en alguns pobles siberians, aquest rolli tocava al mamut, i així tornem a la representació a les parets prehistòriques), i també visitem el mite xamànic de la dona-ocell, el qual parteix d'un possible matriarcat original (i que per a nosaltres arriba fins a Barcelona de la mà d'aquell gran xaman que es deia Joan Miró). Aquests mites, que han desenvolupat les seves peculiaritats en cada poble, ens diuen mitjançant la cultura que tota l'espècie humana és la mateixa. ♦♦